

(Друго изданѣ.)

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр

БРОЙ 6

У Новоме Саду, 20. Новембра 1858.

ГОД. I

Огледало добре школе.

В Дозволите ми браћо моя старіи и млађи учители, да вамъ предъ очи ставимъ изображение едне добре школе; школе, која ерце правоъ човеколюбца съ найвећомъ радостию испуњава, и у којој човѣкъ, сма-трајући поредакъ, расположенъ, правац и тежню, што у нъој влада, долази на ту мисао, да на мѣсту томъ невидимо присутствуе Онай, кои е нѣкада Мойсию рекао: „Изуи обућу твою, ерѣ мѣсто, на коме стоиш, свето е.“

Као што се добаръ човѣкъ лако познае по дѣли свои, све ако о њима и не говори; тако се и добра Школа познае по учитељу, по нѣговомъ поучаваню и по ученицыма. И овдѣ, као и свагдѣ важи истина о-ныхъ рѣчій: *Кіиждо ошъ своихъ дѣлъ или прославишя или пошдишя.* — Рђаву школу и сама дѣца по со-каци разносе, а грађанство еъ тужнымъ ерцемъ гледа како му омладина у нъој пропада. Но исто тако и до-бра школа неда се сакрити изпредъ очию людскихъ, Она е свѣтило, кое свѣтлостъ свою на све стране, по свима разредима човѣческаго садружества, па и у са-ме просте колебе распростире.

Едно јутро уђемо мы у такву едну школу. Обу-чавањ се јоштѣ ние было започело. Учителя затеко-смо добро расположена и чисто обучена. Онѣ се за-

бавля съ нѣколициномъ старихъ ученика', кои ће му при обучаваню манѣ дѣчице быти одъ помоћи. Вздухъ е у школи свѣжъ и прозори се башъ садъ затвараю; патосъ е лѣпо пометенъ, нити е на нѣму чега видити, што бы оку было неугодно. На све стране по соби погледасмо и увѣрисмо се да у нѣой ничега нема што не бы воспитаню и обучаваню служило. На зидовима свуд унаоколо понамѣштане су штице за гласанѣ и земљовиди. Надъ столицомъ учительвомъ изображенъ е на крсту распетый Спаситель како матеръ свою наймилиемъ ученику свомъ препоручуе. Подъ ономъ икономъ стои друга мања, коя представля Светога Савву Просвѣтителя, како благосиля и прима къ себи долазећу дѣчицу, съ подписомъ: *Придише чада, послушайше мене, спрлаху Господню научу Васъ.* Съ десне стране покрай Иконе Просветительѣве види се ликъ нашега цара Франца Јосифа, а съ лѣве св. патриарха Јосифа. Сва су четири изображения у стаклу и у златноме раму. Сматраюћи та изображенія заключилисмо, да се учитель нашъ труди одати Богу Божию, а Цару цареву; и то да е оны вѣрныи сын свете цркве и православный Србинъ, кои любии вѣру и родъ свой, и кои настои да чувство любви те и на ученике пређе.

Случайно отвори еданъ ученикъ у углу собе налазећий се орманъ. Любопитливи знати шта е у нѣму, завиримо унутра и нађемо три одѣленія. У најгорњемъ, кое самъ учитель може дохватити, стои списакъ дѣце, бележница прилѣжанія и похођенія школе, школскій дневникъ и друге учителя тичуће се артие. У среднѣмъ одѣленю су дѣчи прописи, букварови, читанке и камените таблице, све е то у нейболѣмъ порядку. Доле е напоследку оставлѣнъ сунѣрѣ, креда и метлица коіомъ се чисте скамие. Прута, или метле коіомъ се дѣца туку нигдѣ невидисмо и одъ тудъ заключи-

смо да нашъ учитель у школи своіой тѣлесну каштигу врло рѣдко употребљава.

Дѣца долазаху у школу съ веселимъ лицемъ и умилато поздравляху учителя, називаюћи му: Добро ютро! и любећи га у руку. То е знакъ да имъ школа нѣ мѣсто мученя и патнѣ, него мѣсто мило и пріятно, у кое долазе съ оваквомъ жельомъ, съ каквомъ елен хити на водене изворе. Сва су дѣца умивена, оче-шляна и лѣпо обучена. Учитель ихъ е предусретао съ радошћу, и они обесивъ капе и огртаче свое о рафове, посѣдаше у найболѣмъ поредку и тишини свакій на свое мѣсто.

Чимъ на црквеномъ часоказу избіе осамъ саатій, учитель съ важношћу и побожношћу стане предъ нѣи на среду, а дечица такође поустаю. Учитель и дѣца прекресте се и скрестивши руке скромно одчитаю молитву господню: *Ошче наш*. На кое старіи ученицы умилнымъ гласомъ одпов: *Царю небесный*. Са знаменѣмъ частнога крета сврши се молитва, на знакъ учителявѣ сва дѣца посѣдаю, и обучаванѣ се започне.

Прво, што намъ у очи паде, бѣше пристойно и управно сѣденѣ дѣчиѣ. Веќій део држаше руке на скаміи. Свію очи управлѣне бяху на учителя, кои е са свога мѣста све ученике могао видити и на све стране пазити. Онъ бы свое узвишено мѣсто само онда оставляю, кадъ е нужно, а нѣ свакій час тамо амо тумарао. Споляшность нѣгова одзивала се нѣговомъ владаню како у школи тако и изванъ школе, о комъ су насъ пріятельи наши већъ дотле извѣстили. Он бѣше благае и тихе нарави али озбилянѣ, строго се држаше реда школскогъ и свога званія, у владаню и цѣломъ начину живота нѣговогъ, као у живомъ добродѣтели огледалу могла су се огледати не само дѣца, него и цѣла обштина, коіой онъ служаше. Єдномъ речі: Он бѣше учитель по срцу Исуса Христа

О воспитатели! О свещеницы и учителя! Свѣтите се, да сте вы дужни бити сами воспитани, ако желите да друге люде воспитавате. Будите примѣрни у свачему! Старайте се да добродѣтельнымъ животомъ свѣтлите. како бы се и други на васъ угледали, и видећи да вамъ животъ отговара правилама, која вы нѣма препоручуете, постали и сами добри и благонаравни люди. Ово е златно правило доброгъ воспитанія; гдѣ се оно обдржава. ту су скоро сва остала правила воспитанія сувишна; али гдѣ се то необдржава, тамо су сва друга средства и правила узалудна!!

Нашъ учитель непрозива дѣцу редомъ, него часъ едно часъ друго дѣте пита, и опетъ зна стваръ тако вѣшто удесити, да скоро сви ученици буду прозвани. Онъ говори умѣреннымъ гласомъ, али ясно и разговетно, и говоръ нѣговъ иде одъ срдца. — Прозвани ученици устаяли су ведра лица и весела срдца, одговарајући на питаня безъ свакога страха, ясно, разговетно и смислено. Само оно дѣте одговара, кое е прозвано, нити се ту чуе шептанѣ, показиванѣ или одговор од онога кои се непыта. Ако кое дѣте не бы знало одговорити, друга бы дѣца подигла руку и тымъ означила да су кадра одговорити, а учитель бы одъ тыхъ зналаца едногъ прозвао да одговори.

Тако у најполезниѣмъ занимаю прође едан саат и настане одморъ за 10 минута. На знакъ учителѣвъ изиђу најпре женска дѣца, скамѣя по скамѣю на полѣ, а по повратку нѣховомъ исто тако у добромъ передку поизилазе мушка дѣца најпре мања па онда већа. Кадъ време одмора прође сва су дѣца већъ у школи и обучаванѣ се продужи.

Старѣи ученици приступе најмлађима и стану их у писаню и читаню обучавати. Свака скамѣя има по два таква спомоћника учительска и обучаванѣ се свршуе тихо и полагаано. Спомоћницы поступаю съ дѣчицомъ

благо и озбиљно, али притомъ и любезно. На лицу њиховомъ опасисмо нѣку дѣтиньску важностъ, која им доликоваше, и која е къ добромъ успѣху дѣчиѣм мно-го доприносила.

(Продужиће се)

Поступакъ са диктандама.

у обичнимъ школама.

Диктанда се пишу сваки данъ по подне одъ два до пол три сата. За писанѣ одређена су изреченија св. писма и оне пословице, кое по децу полезну коју науку садрже.*) Сваки данъ дае се други задатак. Поступакъ е слѣдујући.

Учитель има згоданъ задатакъ одабрати. При избору управљаће се по деци; девојчки ће учитель друге, а друге мушки, друге стариегъ а друге млађег разреда учитель и друге шегртски учитель одбирати.

Кадъ е задатакъ одабранъ, онда се позову сва деца да пазе, и онда имъ се одређени задатакъ, реч по речъ ясно каже, да сва деца чују. Затимъ се прозове едно бистрие дете, да исто то тако разговетно и правилно изговори, ни едне речи ни гласа де непремене ни праметне. После се прозове јошъ неко среднѣ, и неко лошиѣ дете, да исто то каже.

Садъ сва деца знају и у глави имаю, шта ће писати, и садъ се иззове едно лошиѣ дете на таблу. То има исти тай задатакъ најпре разговетно казати, и онда га на табли, а сва остала деца у свое прописе писати, свако за себе и у глави слокове задати речи у гласове растварајући и писмене знакове нађени гласова иписивајући. На табли писајуће дете мора по-крупније писати, да му се писмо одъ свуда довидити може, и само то треба ће, и то само съ почетка го-

*) Задатке за диктанда види у Школек. Листу бр. 1 и пр.

дине, на изрикъ слокове разтварати и гласове казивати, писаюћи.

Докъ деца пишу учитель нема ништа друго радити, већ само пазити, да ниедно неперписуе, ни с' табле, ни едно одъ другогъ, него да свако из свое главе риди. Чимъ би опазио, да кое прегледа и перписуе, то би знакъ био, да е заборавило задатакъ, иль да е непажљиво било, или неће само да мисли и да ради, него туђ радъ краде; зато га валя одма позвати, да задатакъ повтори, и ако га неби знало, валя га за непажню осрамотити, и едно лошиє дете прозвати, да му каже; аколи би на коємъ гласу иль писмену запело, нека речъ разтвара, и форму писмена рукомъ у воздуху покаже.

Погрешке, што ихъ оно на табли писаюће дете прави, несме учитель исправляти. Нитъ сме кое дете што говори, него ће сваки, како ко зна, далъ радити, а учитель ће само журити, да се побрже свршує. Што више погрешака на табли буде, тимъ болъ по осталу децу, ербо ће више исправляти имати, а само тим и учити; зато валя найлошиє дете на таблу извести, ако само речи разтварати и писмена прави уме. Кое дете ни едне погрешке неправи, нетреба га на таблу изводити, ербо ту немаю остала деца ништа поправляти, па ништа ни научити.

Кадъ су сва деца исписала, онда се позову да устану, да на таблу гледе, и да погрешке на табли исправляю, кое се следуюћимъ начиномъ ради.

Учитель покаже претомъ прву речъ и пита; имал' у овой речи погрешка коя? и одъ оне деце, коя дигну руку у знакъ да има, позваће найлошиє, да каже, у чему е погрешка, и како е валяло написати.

Ако е озбиля погрешка, има е писаръ самъ исправити, а учитель опомене нѣга и све, да упамте, и да се одъ те погрешке у будуће чуваю.

Ако ние погрешно писар, него исправлячъ, учитель опомене нѣга и све, да и то упамте, и да се и од те погрешке чуваю, и опомене исправляче, да пази шта говори, да се несрамоти.

Ако ли би било погрешке, али е деца неумеду да наѣу, учитель им каже да има, али е непокаже, него пусти, да е деца сама траже, а онъ ихъ само упуѣуе и наводи, докъ годъ а сама венаѣу.

Правописъ прописанъ е овај, што е у школске књиге узетъ, тога се имаю школе држати; али ни са овогъ ситницама, као што су ерови, њ. њ. њ. њи, не треба се много терати ни забалати, ербо би те ситнице по ову децу, којой су друге далеко озбилније и крупније науке нуждне, амо врло мало користне, амо врло дангубне биле.

Кадъ су на овај начинъ све погрешке прве речи по реду исправљене, онда има свако дете свой преписъ загледати, и свако свое погрешке изправити по томе, како та речъ садъ на табли исправљено и правилно написана стои.

Овако се мора, речъ по реч, цело диктандо преѣи, и све погрешке по реду изправити; и онда деца свое прописе сложе, кое ће кодъ куѣе са томъ задатомъ пословицомъ, као прегледалицомъ, пуно исписати: а у школи сад долазе вештбанија правоучителна сваки дан у свима школама, а граматична и синтактична у обичнимъ школама само кадкадъ. Вештбанѣ ово иде слѣдуюћимъ начиномъ:

Сва деца пазе, а увекъ најлошија одговараю на слѣдуюћа питања: коя божия илъ друга заповедъ заповеда илъ забранюе исто то чинити, што и ово диктандо? кое заповедъ и пр. забранюе противно томъ радити? како гласе заповеди? Можель се ко селити, где се јошъ ово забранюе илъ налаже? Ко зна јошъ коју пословицу ил изреченија св. писма из про-

шести диктянда, где се исто то налаже ил закраћуе ? Ко зна јошъ коју ? и јошъ коју ? Ко ми зна коју приповедку казати, у којој се исто то чинити ил нечинити налаже, одъ библични приповедака, одъ букварски, одъ читавки ? Кои люди греше противу овогъ правила ? Кои е одъ васъ противу овогъ закона погрешно ? и пр. Ова правоучителна вештбана врло су нуждна и важна, не само да се сва научена морална и религиозна правила свимъ начиномъ практично повторе и едно съ другимъ веже и утврди, него што е далеко важније одъ знања, да деца свое владанъ по томъ исправе, и да увиде, да се башъ тога ради све ово пише и чита и говори и учи, а не гологъ знања ради.

(Продужиће се.)

Рачунъ съ новимъ новцима.

(Продуженъ.)

V.

Преводенъ нови фор. у фор. ереб.

Наређено е да а. ф. износи $57\frac{1}{7}$ кр. св.

За 2 а. ф. добићу 2 путъ $57\frac{1}{7}$ то е $114\frac{1}{7}$ кр. ер. или 1 ф. $54\frac{2}{7}$ кр. ер.

За 6. а. ф. добићу $5 \times 57\frac{1}{7} = 285\frac{5}{7}$ кр. ер. или 4 ф. $45\frac{5}{7}$ кр. ер.

За 10 а. ф. добићу $10 \times 57\frac{1}{7} = 570\frac{10}{7}$ кр. ер. „

За 21 а. ф. $21 \times 57\frac{1}{7} = 1200$ кр. ер. или 20 ф. —

Аустр. фор. илъ нове преводесе у фор. ер. кадъ се са $57\frac{1}{7}$ умноже (ербо $57\frac{1}{7}$ кр. ер. а. ф. даю) и продуктъ тай, кои кр. ер. означава, са 60 подели (ербо 60 кр. ер. 1. ф. ер. чине).

Јошъ лакше се овај рачунъ истера, кадъ се задатомъ брою а ф. две нуле додаю, пакъ се са 105 подели, и остатакъ (кои увекъ новчића означава) у кр. ер. преведе н. пр.

21 а. ф. с' 00 чине 2100 поделѣно са 105 изно-
си 20 ф. ср.

105 а. ф. с' „ „ 10500 „ „ 105 „
100 ф. ср.

10 а. ф. „ „ „ 1000 „ „ 105 „
са 9. ф. ср. и $\frac{55}{105}$ илѣ новчиѣа не крајцара, кое ва-
ля у кр. ср. превести.

Зашто овде две нуле додаемо и онда са 105 по-
делуемо? Зато да задате а. ф. у новчиѣе преведемо,
кое с' додаванѣмъ 00 уударедѣ буде; а онда све са
105 делимо, ербо 105 новч. ф. ср. чине. Ово е лакше
и брже негѣ умножаванѣ са $57\frac{1}{7}$.

VI.

Преводенѣ нови крац. у кр. среб.

Нареѣено е да 1. новч. износи $\frac{4}{7}$ кр. ср.

За 2 новч. добиѣу 2 путѣ $\frac{4}{7}$ то е $\frac{8}{7}$ то е $1\frac{1}{7}$ к. ср.

„ 3 „ „ $2 \times \frac{4}{7} = \frac{8}{7} = 1\frac{1}{7}$ кр. ср.

„ 4 „ „ $4 \times \frac{4}{7} = \frac{16}{7} = 2\frac{2}{7}$ „ „

„ 5 „ „ $5 \times \frac{4}{7} = \frac{20}{7} = 2\frac{6}{7}$ „ „

морамѣ дакле задати брой н. новч. са 4 умножити (ер-
бо е овде 4 бройтель илѣ умножителѣ) и продукт са
7 поделити (ербо е овде 7 именителѣ ил делителѣ) н.
пр. 3. новч. чине $3 \times 4 = 12$ поделѣно са $7 = 1\frac{5}{7}$ к. ср.

10 „ „ $10 \times 4 = 40$ „ „ $7 = 5\frac{5}{7}$ „ „

70 „ „ $70 \times 4 = 280$ „ „ $7 = 40$ „ „

105 „ „ $105 \times 4 = 420$ „ „ $7 = 60$ „ „

Кадѣ имамо и ф. и кр. нове у ф. и кр. ср. пре-
вести, онда е најлакши посао, оба задата броя уедно
изписати, са 105 поделити, и остатакѣ, ако га има,
кои новчиѣе означава, у кр. ср. превести, н. пр.

5. а. ф. и 70 новч. чине 570 поделѣно са 105.
даю 5 ф. ср. и 45 новч. 45 новч. даю $45 \times 5 = 180$;
 $7 = 25\frac{5}{7}$ дакле свега 5 ф. и $25\frac{5}{7}$ кр. ср.

21 а. ф. и 14 новч. чине $2114: 105 = 20$ фр. ср. и 14 новч. 14 новч. даю $14 \times 4 = 56: 7 = 8$ дакле свега 20 ф. и 8 кр. ср.

Шта е овде и зашто овако чинѣно? Овде су уписана оба задата броя ф. и кр. аустр. уедно тако да е напредѣ брой ф. а за њимѣ брой новч. ал уедно стои, а тимѣ е учинѣно да су а. ф. уедаредѣ у новч. преведене (н. пр. 5. а. ф. и 70 новч. чине 570 новч. 21 а. ф. и 14. новч. чине 2114 новч.) кои се са 105 поделюю, ербо 105 н. новч. 1 фр. ср. чине.

Алѣ ово се само онда учинити може, где узѣ фор. юшѣ и новч. и тѣ. више одѣ 10 новч. има, а ако ихѣ е манѣ одѣ 10 онда се мора иза броя ф. најпре 0 уписати, пакѣ онда новч. н. пр. 7. а. ф. и 7 новч. нечине 77 него 707 новч.

Зашто се мора у том случаю 0 уметнути? Зато, да се онолико стотина новчиѣа начини, колико е ф. задато.

(Продужиѣ се и свршити).

Задатци за слободне писмене саставе у II и III разреду србски народны школа.

VII. СТЕПЕНЪ.

Своѣнѣ понятія у редѣ.

55. *Задашакѣ.* Напишите ми шта е столѣ, соба, табла, брава, сабля, прелукѣ, конѣ, шаранѣ, растѣ, ружа, злато и др.

Решенѣ. Столѣ е стварѣ одѣ покуѣства. Соба е оделякѣ куѣе. Табла е писаѣа справа. Брана е ратарска справа. Сабля е оружѣ. Прелукѣ е одеѣа. Конѣ е домаѣа животиня. Шаранѣ е риба. Растѣ е шумско дрво. Ружа е цветѣ. Злато е руда.

56. *задашакѣ.* Попишите ми презѣмена людѣй изѣ нашегѣ места, а шта су?

Решенѣ. Захариѣ е свештеникѣ. Живковиѣ е судія. Товшиѣ е адвокатѣ. Секулиѣ е лекарѣ. Димиѣ е учителѣ. Новаковиѣ е трговацѣ. Медуриѣ е кроячѣ и др.

57. *задашакѣ.* Напишите ми, шта су по пословици ова понятія; радѣ, ленѣостѣ, новацѣ, санѣ, слога и др.

Решенѣ. Радѣ е богатство. Ленѣостѣ е сиротиня. Новацѣ е душогубацѣ. Санѣ е лажа, а Богѣ е истина. Слога е божии благословѣ.

58; *задашакѣ.* Напишите овимѣ задатцима обште име, и то подвуците:

1. Растѣ, буква, брестѣ, бреза, ела, чамѣ.
2. Косѣ, шева, чворацѣ, врабацѣ, ластва.
3. Конѣ, крава, овца, коза, псето, мачка.
4. Дунавѣ, Сава, Драва, Тиса.
5. Земунѣ, Карловци, Рума, Иригѣ.
6. Столица, столѣ, постеля, орманѣ.
7. Плугѣ, брана, ерпѣ, коса.
8. Око, уво, носѣ, езикѣ, рука.
9. Гайде, егеде, тамбура, фрула.
10. Ютро, подне, вече, ноѣ.
11. Кошуля, прелукѣ, чизме, шеширѣ.
12. Истокѣ, югѣ, западѣ, северѣ. *)

Решенѣ. Растѣ, буква, брестѣ, ела, чамѣ, то су шумска дрва. Косѣ, шева, чворацѣ; врабацѣ, ластва, то су птице, — 3. Домаѣе сисате животинѣ. — 4. Реке. — 5. Вароши сремске. — 6. Собниѣ намештаи. — 7. Ратарске справе. — 8. Части човечиѣгѣ тела. — 9. Свирале. — 10. Части дана. — 11. Одела. — 12. Стране света.

*) Овај и све оваке задатке нека учителѣ напише на табли, да ѣ деца виде; а да не би губио времена, валя ѣ пре школскогѣ часа написати, да стоѣ готови. Овако и 24. 30. 34. 35. 40. 41. 43. 44. 47. 48. 49. 50. 51. 54. 55. 57. и др.

59. задшакъ. Означите са едним придевним именомъ разлику између пса и лисице, пса и мачке, лисице и овце, мачке и петла, орла и врабца, дрвета и шušња, руже и лале, злата и олова, гвожђа и живе, лета и зиме, снега и кише, Срема и Бачке, вина и воде, и др.

Решенѣ. Пас е питома животиня, а лисица дивля.

Пасъ е верна животиня, а мачка е лукава.

Мачка е сисата животиня, а петао е птица.

Лисица е лукава животиня, а овца е безазлена.

Орао е грабљива птица, а врабацъ е певаѣа.

Ружа е мирисанъ цвѣтъ а лала безмирисанъ.

Злато е благородна; а олово проста руда.

Гвожђе е тврда руда, а жива течна.

Лето е топло а зима ладно доба године.

Снегъ е смрзла, а киша е течна вода одъ облака.

Сремъ е бреговитъ, а Бачка раванъ край войводства.

Вино е опойно, а вода е напойно пиѣе.

60. задшакъ. Напишите ми свакиъ: 4 занатлиѣ. 4 домаѣе животинѣ. 3 пливајуѣе птице. 5. дрвета 6. цвѣтова. 4. куйнска сасуда. 5. трговачки еснапа. 4 ковачка злата. 4 новца. 7 воѣкѣи 4 играчке.

Решенѣ. Занатлиѣ су: чизмаръ, кроячъ, ковачъ, коларъ. Домаѣе су животинѣ: коњъ, крава, свинче, петао. Пливаѣе су птице: гуека, патка, лабудъ, и др.

61. задшакъ Сместите ова имена у свое рпе, и напишите свуда главно име (обште).

Отапъ, крипъ, овца, гвожђе, громъ, гуштер, шевица, лавъ, млеко, салата, мати, споменаѣъ, крава, купусъ, тигаръ, вуна, каѣа, ражъ, жаба, сив, зора, гуека, вино, змиа, краставаѣъ, сикира, иловача, еѣам, любичица, вукъ, каранѣилъ, кѣи, граблѣ, паунъ, лисица, каменъ, пиво, ротква, зобъ, магла и пр.

Решенѣ. Главе у фамилиѣ: отацъ, мати, синъ, кћи.

Домаће животинѣ: овца, крава, гуска, паунъ.

Дивлѣ животинѣ: лавъ, тигаръ, вукъ, лисица.

Милови: гуштеръ, жаба, змиѣ.

Цветови: крмн, сиоменакъ, любичица, каранфилъ,

Зелени: салата, краставацъ, купусъ ротква.

Жита: шеница, ражъ, ечамъ, зобъ.

Пића: млеко, кафа, вино, пиво.

Материјали: гвозђе, вуна, иловача, каменъ.

Справа: сикира, граблѣ.

Воздушни појави: громъ, зора, магла.

62. *задашакъ.* Одговорите писмено на ова питања: место, у којемъ живимо, шта е? Кол'ко има кућа? Кое е најзнатније зданије? Кое е најлепша кућа? Која зданија стоје ту близу? Каква су то зданија? Ко се за њи стара? Има л' свако место та зданија.

Решенѣ. Место, у којемъ живимо, село е. Има 105 кућа. Најзнатније е зданије црква. Најлепша е кућа школа. Ту близу стои парохова кућа и обштинска кућа. Црква, школа и обштинска кућа, то су обштинска зданија. За њи се старати мора цела обштина. Мала се-оца немају своју сви обштински зданија

(Свршетакъ ће доћи.)

А Ф О Р И З М И.

о учишело народне школе.

4.

Свештеникъ и учитель ваља еданъ другогъ да подпомажу, а често они себи башъ највише одмажу. Они су као двоглавъ орао на грбу: *едно* тело съ *две* главе, одъ кои една гледи десно а друга лево.

5.

„Место, гди садъ учителюемъ, ние ми никако по вољи“ — Тако ли е? Ал' реци ми збиља: гди е то

место гди ћешъ наћи све, ал' баш све што желишъ? Светски терета има свуда, па и најманњи люто тиште, кадъ иј крчаца не уме носити.

6.

Наука безъ примера ние кадра учинити *нишша*; примеръ безъ наука вреди *нешшо*; а наука са примеромъ и примеръ съ наукомъ израдиће *све*.

7.

Кадъ учитель као жена тугуе: „Ево ме злоставе, — газе ногама!“ я бы му тада пунъ мушкога гњва радо рекао: „И вредно е да газе оног, кои довољно ячине нема, да злоћу оружъмъ добродѣтели, само-волю снагомъ закона а глупость лучемъ истине победи.“

P.

Поучна забава.

*Бубица и лепширица. *)*

Бубица вирећи изъ траве, опази лепу лептирицу, гди лако съ цвета на цветъ прелеће; па како іой за-виђаше и лепоти и дивне бое преливаюћимъ лакимъ крилима! Ахъ, уздане у себи, зашто висамъ я онако лепа, зашто да самъ онако последня — нит' ме ко гледа ни зна за ме.

Истомъ она то собомъ говораше, ал' повеће ято деце ливадомъ се натура за лептировима. Хей, овамо! повиче едно одъ нѣи, где како е овај лепъ, тога не смемо упустити; и одма се сви кои шаком кои капомъ, кои марамомъ кои мрежом склентаю око кукавне лептирице, увате е, и оногъ іой часа едно пако-стно дете крилца сломіе; а друго главу згњчи и убіе ю.

Кадъ све ово бубица виде, а она онда наново уздану и рече: Кад су лепота и украси на толику беду и муку, то самъ я сретнїя што ій немам, ер ме нико не зна, па и не вія.

* За девоячку читанку.

Игранѣ.

Јошъ и овај најжалостни случај могъ живота да вамъ саобштимъ, — пише пријатељ пријатељу.

Мое три кѣри од 16 15 и 14 година — знамъ да њ се сећате, како мила деца бјау — буду едно вече кодъ свое другарице на веселю игранки, и ту се свако око радоваше, гледајући њину умиљатостъ. Доцниѣ одемъ и ја тамо, ушав' у собу башъ у онај ма, кадъ се цело друштво дивило како лепо играу. И жена моя, а мати њина, сеђаше ту, пуна радости и задовољства, што су јој кѣри цело друштво као обчиниле.

Само еданъ единій човекъ стаяше поред мене, съ озбиљнимъ и готово намргођенимъ погледомъ; само се њму едномъ та игра не учини мила. Стоећи тако на едаредъ окрене се мени, и озбиљнимъ ме гласомъ упита: познаемъ ли ја те девојчице. Њговъ више мрачанъ него озбиљанъ погледъ задржи ме, и чисто му се не смедо одати: по свой прилици су сестре, одговоримъ му. И ја то мислимъ, придода онъ, ево њ већ два пуна сата гледамъ, како без одмора играу; оне знаду да њ свакъ радо гледа и да се отима за њи, за то се тако и усиљавау и надмећу.

Ове ме речи као обрадују мало, и башъ кадъ се хтеде казати, онъ ме јошъ суморниѣ погледи, па дрмнувши ме за раме, најозбиљниѣмъ гласомъ продужи: за три године дана, будите уверени, ни една вам жива ниѣ.

Како ми тада бјаше; Као ножеви речи ме те прођу и збуне ме, те докъ самъ се разабрао, човекъ се тай изгуби, и нигда га више очи мое невидоше; али после три године уверим се, да ми ѣ истину прорекао, ерѣ одъ три кѣри не оста ми заиста ни една жива.

Чини.

Едној домаћици сустизаше се свакиѣ часъ по коя

несрећа, тако да здраво съ иманѣмъ натрагъ удари. Поплашена тимъ, оде некаквомъ старцу пустиньнику и исповеди му се, па држећи да ние чистъ посао у нѣной кући, замоли га, не бы ли онъ какве чини знао.

Стараць послушавши речи, окрене се, и ушав, у неку оближню коморицу, изађе мало часъ, и изнесе неку запечаћену кутійцу, кою пружаюћи жени рече: Ову кутійцу морате пуну годину дана, по триред свакій данъ и по триредъ сваку ноћъ, кроз куйну и качару, подрумъ и таванъ, и крозъ све кућне одае пропети, па не ће быти несреће; а после годину дана донесите ми кутійцу натрагъ.

Жена, имаюћи яку веру у старчеве речи и кутійцу, обилазаше садъ своју кућу врло прилѣжно. Кадъ првѣй данъ уђе у подрумъ, затече гди слуга баш у онај ма хтеде пунъ лонаць вина однети. Кадъ око по ноћи у куйну уђе, увати слушкиню, гди пече яя. Кадъ у шталу уђе, нађе краве у љубрету до колена, а коиъ прляве, и у место сена у яслама, зобъ подъ ногама изгажену. Тако наилазаше она свакій дан па новъ нередъ, кои е непрестано исправляла и дотеривала.

Кадъ прође година, отиде опеть къ старцу и благодарѣћи му рече: садъ в све у кући добро, само молимъ, да ми кутійцу ову јошъ едну годину дана оставите. А весео стараць насмее се и одговори: Кутійцу не могу, али љу вамъ чини изъ нѣ дати; и ово говорећи отвори кутійцу. Па шта угледа жена у нѣой? еданъ листакъ артіе, и ту ове триредъ три речице написане:

Надгледай свое сама.

Туфа рука нешече.

Пази на млађе.